

طبقه‌بندی وزن‌های شعر فارسی

تألیف ابوالحسن نجفی

به همت امید طبیب‌زاده

(ژوهر شگاف، علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)

انتشارات نیلوفر

نجفی، ابوالحسن، ۱۳۰۷-۱۳۹۴

طبقه‌بندی وزن‌های شعر فارسی / ابوالحسن نجفی؛ به همت امید طبیب‌زاده. تهران؛ نیلوفر، ۱۳۹۷.

ISBN 978-964-448-772-9

۴۹۶ ص؛

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.

موضوع: فارسی - وزن شعر و نثر

موضوع: عروض فارسی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ط۲ ۳/ن۵۶۵ PIR

رده‌بندی دیویی: ۸۱۰/۴۱

شماره کتابشناسی: ۵۳۶۳۵۸۲

انتشارات بهان

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، سفین ۶۶۴۶۱۱۱۷

ابوالحسن نجفی

طبقه‌بندی وزن‌های شعر فارسی

به همت امید طبیب‌زاده

حروف چین و صفحه‌آرا: زهره فرزانه زیده‌سرائی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۷

چاپ گلبان

شمارگان: ۷۰۰ نسخه

همه حقوق محفوظ است.

فروش اینترنتی: www.behanbook.ir

فهرست

۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۳۳	نمونه‌ای از دست‌نوشته
۳۷	۱. گروه وزن‌های متفق‌الارکان
۳۹	دستۀ رکن‌های سه‌هجایی
۳۹	۱. ردۀ یک کوتاه و دو بلند
۶۷	۲. ردۀ دو کوتاه و یک بلند
۷۷	دستۀ رکن‌های چهارهجایی
۷۷	۱. ردۀ یک کوتاه و سه بلند
۱۲۰	۲. ردۀ دو کوتاه و دو بلند
۱۹۶	۳. ردۀ سه کوتاه و یک بلند
۲۰۰	دستۀ رکن‌های پنج‌هجایی
۲۰۰	۱. ردۀ دو کوتاه و سه بلند
۲۳۵	۲. ردۀ سه کوتاه و دو بلند
۲۵۸	۳. ردۀ یک کوتاه و چهار بلند
۲۶۷	۴. ردۀ چهار کوتاه و یک بلند

۲۶۹	 گروه وزن‌های متناوب‌الارکان (وزن‌های دایره)
۲۷۱	 دسته مستقیم دایره
۳۶۳	 دسته معکوس دایره
۴۱۹	 ضمائیم
۴۲۱	 ۱. وزن دوری
۴۲۴	 ۲. قاعده تفرع وزن (تبدیل «و - و» به «- - و»)
۴۴۳	 ۳. اوزان شاذ و نادر و تازه
۴۵۷	 فهرست وزن‌ها
۴۸۹	 فهرست مآخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار

استاد ابوالحسن نجفی در اوایل آذر ۱۳۹۴، یعنی اندکی پیش از وفاتش در ۲ بهمن ۱۴۰۴، دو مجموعه از دست‌نوشته‌های خود را در اختیار بنده گذاشت تا آنها را سر و سامانی بدهم و منتشر کنم. مجموعه اول در پاییز سال ۱۳۹۵ با عنوان *وزن شعر فارسی (در بن‌نامه)* به همت انتشارات نیلوفر منتشر شد، و اینک بسیار خوشحالم که می‌توانم دومین مجموعه از آن دست‌نوشته‌ها را نیز که حاصل بیش از چهل سال تحقیق و رایشان در مورد طبقه‌بندی اوزان شعر فارسی بوده است، تقدیم علاقه‌مندان کنم. در این کتاب کوشیده‌ام تا مطابق خواست و تأکید مکرر استاد، صورت منظم‌شده عین دست‌نوشته، ای او را درباره طبقه‌بندی اوزان شعر فارسی در اختیار خوانندگان بگذارم. انتشار این کتاب را بیش از هر کس مدیون استاد عزیز و دانشمندم، جناب آقای دکتر حسین مومنی همدانی هستم که طبق توصیه استاد نجفی، دست‌نوشته کتاب حاضر را پیش از انتشار از نظر گذراندند و ویرایش کردند. بنده سهم ناچیز خود را در آماده‌سازی این کتاب همچون برگ سبزی به هم تقدیم می‌دارم. از پسر عزیزم آقای آریا طبیب‌زاده نمونه‌خوانی کتاب را بر عهده گرفتند و بسیاری از ایرادات من و اغلاط مطبعی کتاب را تصحیح کردند سپاسگزارم. همچنین از آقای حسین کریمی، مدیر محترم انتشارات نیلوفر و نیز از سرکار خانم زهره فرزانه زیده‌سرائی، حروف‌چین زبده کتاب، که در راه انتشار این اثر از هیچ مساعدتی دریغ نکردند نهایت امتنان را دارم.

امید طبیب‌زاده

شهریور ۱۳۹۷